

การจัดการเรือเพลิงในเครื่องปฏิกรณ์นิวเคลียร์ โดยใช้ไมโครคอมพิวเตอร์

นาย ไตรภพ พ่องสุวรรณ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชานิวเคลียร์เทคโนโลยี
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2530

ISBN 974-568-442-2

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

013094

工 10295938

IN-CORE FUEL MANAGEMENT OF NUCLEAR REACTOR USING A MICROCOMPUTER

Mr. Tripob Bhongsuwan

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Engineering
Department of Nuclear Technology

Graduate School

Chulalongkorn University

1987

ISBN 974-568-442-2

หัวขอวิทยานิพนธ์ การจัดการเชื้อเพลิงในเครื่องปฏิกรณ์นิวเคลียร์โดยใช้ไมโครคอมพิวเตอร์
 โดย นาย ไตรกฤช พ่องสุวรรณ
 ภาควิชา นิวเคลียร์เทคโนโลยี
 อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. รัชชัย สุนิตร

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุญาตให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

.....
(ศาสตราจารย์ ดร. ถาวร วัชรากษ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชยากริต ศิริอุปถัมภ์)

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร. รัชชัย สุนิตร)

.....
(อาจารย์ ดร. วิระชัย นัญชรเทวกุล)

.....
(อาจารย์ สมยศ ครีสตีศย์)

โครงการ ผ่องสุวรรณ : การจัดการเชื้อเพลิงในเครื่องปฏิกรณ์นิวเคลียร์ โดยใช้ไมโครคอมพิวเตอร์ (IN-CORE FUEL MANAGEMENT OF NUCLEAR REACTOR USING A MICRO-COMPUTER) อ.ที่ปรึกษา : วศ.ดร. อังษัย สุมิตรา, 190 หน้า.

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นการประยุกต์ใช้ในโครงสร้างพิวเตอร์ ในการคำนวณการจัดการเชื้อเพลิงของเครื่องปฏิกรณ์นิวเคลียร์แบบ PWR มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อการเรียนการสอนวิชาทฤษฎีเครื่องปฏิกรณ์นิวเคลียร์ โดยเฉพาะการจัดการเชื้อเพลิง โดยทำการแก้ไขตัวแปรลงจากชุดโปรแกรม VPI ซึ่งเป็นชุดโปรแกรมที่เดิมใช้กับเครื่องคอมพิวเตอร์ขนาดกลาง ประกอบด้วยมอเตอร์ 6 มอเตอร์ คือ FARCON SLOCON DISFAC ODOG ODMUG และ FBURN มีลักษณะเป็นมอเตอร์ที่ทำงานอย่างอิสระไม่ขึ้นต่อ กัน การเรียนอินพุตต้องกระทำแยกแต่ละมอเตอร์แต่ผลลัพธ์จากมอเตอร์หนึ่งจะมีประโยชน์ในการเรียนอินพุตของมอเตอร์อื่น ชุดโปรแกรม VPI ออกแบบไว้สำหรับการคำนวณค่าคงที่ต่างๆ ของกลุ่มนิวเคลอ่อนเร็ว เรไซแนช์ และเทอร์มอล การคำนวณค่าเทอร์มอลยูทิไลเซชันและค่าดีสแอดวานเเจแฟกเตอร์ การหาค่าตอบของสมการการแพร่กระจายของนิวเคลอ่อนชนิด 1 กลุ่ม 1 มิติ การคำนวณสภาวะวิกฤตของนิวเคลอ่อน 3 กลุ่มใน 1 มิติ และการคำนวณเบริ่นอัพหรือการใช้เชื้อเพลิงในเครื่องปฏิกรณ์

ในการศึกษาได้ทำการตัดแปลงชุดโปรแกรมทั้ง 6 มอเตอร์ให้สามารถทำงานได้ด้วยเครื่องไมโครคอมพิวเตอร์ควบคุมโดยมีอิมพีลิมพ์ซีในลักษณะเดิมทุกประการ พร้อมทั้งได้ทำการพัฒนาโปรแกรมระบบจัดการ เชื้อเพลิงความต้องการให้กับผู้ใช้งานขึ้น นอกจากนั้นยังได้ทำการปรับปรุงบางมอเตอร์ในชุดโปรแกรมให้มีความสามารถในการรับส่งอินพุต-เอาท์พุตระหว่างกัน จัดทำเป็นชุดโปรแกรมรุ่นใหม่ ซึ่งมีประสิทธิภาพสูงขึ้นทั้งในด้านความรวดเร็ว และยังสามารถคำนวณเชื้อเพลิงในวัฏจักรสำคัญ ได้โดยไม่ต้องทำการเรียนรู้อุปกรณ์ ดังเช่นในโปรแกรมเดิม

ชุดโปรแกรมสำเร็จที่พัฒนาขึ้นนี้ประกอบด้วยมอเตอร์ที่ได้ตัดแปลงแล้วจำนวน 6 มอเตอร์ โปรแกรมระบบจัดการและโปรแกรมการเรียนอินพุตที่พัฒนาขึ้นใหม่รวม 13 โปรแกรม มอเตอร์ที่บันทุมปุ่งเป็นรุ่นใหม่ ซึ่งมีอิมพีลิมพ์ซี 4 มอเตอร์ และได้ทำการทดสอบความถูกต้องของโปรแกรมรวมทั้งการคำนวณผู้ทดสอบต่างๆ การคำนวณให้ผลลัพธ์เหมือนกับของเดิม เวลาที่ใช้คำนวณแต่ละมอเตอร์ไม่เท่ากันคือ เมื่อใช้เครื่องไมโครคอมพิวเตอร์ที่ใช้ในโครงสร้างเชื้อเพลิงที่ห้องทดลอง ใช้เวลาประมาณ 4.7 เมกะเอิร์คช์ ใช้เวลาประมาณ 5 เมกะเอิร์คช์ สำหรับชุดโปรแกรมรุ่นใหม่ 9 นาที และอย่างสูงไม่เกิน 9 นาที แต่เมื่อใช้เครื่องไมโครคอมพิวเตอร์ที่ใช้ในโครงสร้างเชื้อเพลิงที่ห้องทดลองที่ความถี่ 7 เมกะเอิร์คช์ จะใช้เวลาอย่างต่ำ 13 นาที และอย่างสูงไม่เกิน 55 นาที

ภาควิชา มิวเคลียร์เทคโนโลยี
สาขาวิชา มิวเคลียร์เทคโนโลยี
ปีการศึกษา 2530

ตามมือชื่อนักศึกษา บุญ พูลพัฒนา
ตามมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา วิภาดา บุญพัฒนา

TRIPOB BHONGSUWAN : IN-CORE FUEL MANAGEMENT OF NUCLEAR REACTOR
USING A MICROCOMPUTER. THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. TATCHAI SUMITRA,
Dr.Ing. 190 PP.

This thesis is the application of a microcomputer to in-core fuel management of pressurized light water reactors by modifying the VPI program package designed for medium-size computers. The package consists of 6 independent modules, i.e., FARCON, SLOCON, DISFAC, .ODOG, ODMUG and FBURN designed for calculating the fast, resonance and thermal group constants, the thermal utilization and disadvantage factor, the solution of one dimension one group diffusion equation, the 3 groups criticality problem and burnup or depletion calculation.

The VPI modules have been modified to run on microcomputers of an IBM PC type. Operating system programs to manage all modules and to help for inexperienced users have been added, especially for the input process which is now totally interactive. Automatic link between some modules, to transfer input-output data between them, called VPI link version, has also been developed. The new version is able to calculate burnup or depletion in the successive cycles without the necessity to prepare new input data as in the original version.

The modified program package consists of 6 modified modules, 13 operating system programs and 4 linked modules. The results from IBM PC/XT (compatible) are close to those of the original version. The time required for each module varies from a minimum of 15 seconds up to 9 minutes for IBM PC/XT (compatible) with 4.7 MHz microprocessor, and from 13 to 55 seconds for IBM PC/XT (compatible) with 7 MHz microprocessor.

ศูนย์วิทยบรังษยการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา มิวคสิย์เทคโนโลยี
สาขาวิชา มิวคสิย์เทคโนโลยี
ปีการศึกษา .. ๒๕๓๐

ตามมือชื่อนิสิต บุญ พงษ์อุดม
ตามมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา วิภาดา บุญเรือง

กิตติกรรมประกาศ

ผู้กำกับวิทยานิพนธ์ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. อัชชัย สุเมตร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ท่านได้ให้คำแนะนำ และข้อคิดเห็นต่างๆ ในระหว่างการกำกับวิทยานิพนธ์มาโดยตลอด

ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ที่ได้ให้ทุนอุดหนุนการศึกษาแก่ผู้กำกับวิทยานิพนธ์ในช่วง 2 ปีแรกของการศึกษา

ขอขอบคุณ ดร. ชานวรรธน์ ที่ได้ช่วยเหลือในการตรวจงาน แก้ไขข้อบกพร่องในระหว่างการนิพนธ์นี้ ทำให้มีความลับบูรณาissan

ท้ายที่สุดนี้ ผู้กำกับวิทยานิพนธ์ขอกราบขอบพระคุณบิดา-มารดา ที่ได้ให้การสนับสนุนและให้กำลังใจ แก่ผู้กำกับวิทยานิพนธ์มาโดยตลอด

ศูนย์วิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	๑
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	๒
กิจกรรมประจำภาค	๓
สารบัญตาราง	๙
สารบัญภาพ	๙
บทที่	
1. บทนำ	1
1.1 ที่มาของนักษา	1
1.2 ขอบเขตของการวิจัย	2
1.3 ขั้นตอนและวิธีดำเนินการวิจัย	2
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	2
2. ทฤษฎี	4
2.1 ความรู้เบื้องต้น	4
2.1.1 กระบวนการพิชชัน	4
2.1.2 การลดปล่อยนิวตรอนในกระบวนการพิชชัน	5
2.1.3 ปฏิกิริยาลูกโซ่	6
2.1.4 อันตรกิริยาของนิวตรอน	7
2.1.5 พลักซ์นิวตรอน	8
2.1.6 ความหนาแน่นอะตอม	8
2.2 การคำนวณค่าคงที่ต่างๆ ของกลุ่มนิวตรอนเร็วและเรซิแทร์	8
2.2.1 การประมาณนิวตรอน	8
2.2.2 การลดความเร็วในตัวกลางขนาดอนันต์	11
2.2.3 สมการการแพร่กระจายชนิดหลายกลุ่ม	15
2.2.4 การคำนวณในมอดูล FARCON	18
2.3 การคำนวณค่าคงที่ต่างๆ ของกลุ่มนิวตรอนเทอร์มัล	20
2.3.1 แบบจำลองที่ใช้ในการหาสเปกตรัมของนิวตรอนเทอร์มัล	21
2.3.2 แนวทางในการคำนวณค่าพลักซ์ของนิวตรอนเทอร์มัล	23
2.3.3 การคำนวณ $P(E' \rightarrow E)$ โดยใช้แบบจำลองวิกเนอร์วิลกินส์	23
2.3.4 พลักซ์ของนิวตรอนเทอร์มัล	27
2.3.5 ค่าตอบเชิงตัวเลขของสมการรีแคนติ	31

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.3.6 ค่าคงที่กลุ่มเทอร์มัล	32
2.3.7 การคำนวณของมอดูล SLOCON	34
2.4 การคำนวณเทอร์มัลยูทิ่ลไซต์ให้ใช้ชันและติดสแอดความเทาแฟกเตอร์	34
2.4.1 เทอร์มัลยูทิ่ลไซต์ให้ใช้ชัน	34
2.4.2 การคำนวณเทอร์มัลยูทิ่ลไซต์ให้ใช้ชันโดยวิธีกรานสปอร์ต เอสเคปพร้อมบาร์บิลิตี้	36
2.4.3 เทอร์มัลติสแอดความเทาแฟกเตอร์.....	39
2.5 การคำนวณการแพร่กระจายของน้ำท่อนหนึ่งกลุ่มความเรื้อรainหนึ่งมิติ	40
2.5.1 สมการการแพร่กระจายของน้ำท่อนหนึ่งกลุ่ม	40
2.5.2 การติสคริไทด์สมการการแพร่กระจาย	42
2.5.3 การคำนวณของมอดูล ODOG	48
2.6 การคำนวณสภาวะวิกฤตของน้ำท่อนสามกลุ่มผลลัพธ์งาน	49
2.6.1 สภาวะวิกฤตของน้ำท่อน 3 กลุ่ม	49
2.6.2 การตรวจหาความเข้มข้นของพอยซิน	53
2.7 การคำนวณเบร็นอันดับของเชื้อเพลิง	56
2.7.1 ปฏิกิริยาในเคลียร์ฟิล์ตฐาน	56
2.7.2 ผลลัพธ์จากการคำนวณปฏิกิริยาในเคลียร์	57
2.7.3 สมการติดไฟเรนเซียลของการเปลี่ยนแปลงไอโซโทปเชื้อเพลิง ..	57
2.7.4 คำตอบของสมการอัตราการเปลี่ยนแปลงของไอโซโทปเชื้อเพลิง ..	59
2.7.5 การคำนวณผลลัพธ์งาน	62
2.7.6 อัตราส่วนการแปลง	65
2.7.7 ความเป็นพอยซินของบิชชันโปรดักท์	65
2.7.8 การประยุกต์ในการคำนวณรักษาระดับเชื้อเพลิงของเครื่องปฏิกิริยา ..	68
3. การผัฒนาและปรับปรุงโปรแกรมคอมพิวเตอร์	70
3.1 ชุดโปรแกรม VPI	70
3.2 การปรับปรุงชุดโปรแกรม VPI เพื่อใช้กับไมโครคอมพิวเตอร์ไอบีเอ็มพีช ..	71
3.2.1 การย้ายชุดโปรแกรมจากเทปแม่เหล็ก	71
3.2.2 การใช้โปรแกรม PRIMELINK ด้วยเครื่องไอบีเอ็มพีช	71
3.2.3 การตัดแปลงชุดโปรแกรม VPI	72
3.2.4 การผัฒนาโปรแกรมระบบจัดการ	76
3.2.5 การเพิ่มโมดูลในชุดโปรแกรม VPI	82

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.2.6 การปรับปรุงมอดูลต่างๆ สำหรับชุดโปรแกรมรุ่นเชื่อมโยง	85
4. ผลการศึกษาและการคำนวณ	94
4.1 การตรวจสอบความถูกต้องของชุดโปรแกรม VPI	94
4.1.1 การตรวจสอบความถูกต้องของมอดูล FARCON	94
4.1.2 การตรวจสอบความถูกต้องของมอดูล SLOCON	96
4.1.3 การตรวจสอบความถูกต้องของมอดูล DISFAC	98
4.1.4 การตรวจสอบความถูกต้องของมอดูล ODOG	99
4.1.5 การตรวจสอบความถูกต้องของมอดูล ODMUG	101
4.1.6 การตรวจสอบความถูกต้องของมอดูล FBURN	104
4.2 การตรวจสอบความถูกต้องของชุดโปรแกรมรุ่นเชื่อมโยง	106
4.3 การใช้ชุดโปรแกรม VPI ในการคำนวณปัญหาต่างๆ	106
4.3.1 การคำนวณค่าคงที่ของกลุ่มนิวตรอนเร็วและเรโนแมร์	106
4.3.2 การคำนวณค่าคงที่ของกลุ่มนิวตรอนเทอร์มัล	108
4.3.3 การคำนวณเทอร์มัลยูทีไลเซ็นและติสแอดความเทจแฟกเตอร์	110
4.3.4 การคำนวณผลการการแพร่กระจายของนิวตรอนหนึ่งกลุ่มในหนึ่งมิติ	111
4.3.5 การคำนวณภาวะวิกฤตของนิวตรอนสามกลุ่มฟลังงาน	112
4.3.6 การคำนวณเบรินอัพของเชื้อเพลิง	113
4.3.7 การคำนวณปัญหาโดยใช้ชุดโปรแกรมรุ่นเชื่อมโยง	114
4.3.8 การคำนวณเชื้อเพลิงในวัฏจักรถังไป	115
5. สรุปผลและข้อเสนอแนะ	118
5.1 สรุปผลการวิจัย	118
5.2 ข้อเสนอแนะ	120
เอกสารอ้างอิง	121
ภาคผนวก	
ก. เมทริกซ์และปัญหาค่าไออง	123
ข. รายละเอียดโปรแกรมระบบจัดการและโปรแกรมการเตรียมอินพุท	130
ค. รายละเอียดผลลัพธ์ที่ได้จากเครื่องไอลบีเอ็มพีซี	163
ประวัติผู้เขียน	179

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2.1	การกระจายพลังงานเฉลี่ยจากผิวแบบเทอร์มัลของยูเรเนียม-235	5
2.2	การเปลี่ยนแปลงความหนาแน่นไอโซโทปเทียบกับฟลูอีโนน	61
2.3	พลังงานต่อผิวและค่าแฟกเตอร์ C ของไอโซโทปต่างๆ	63
2.4	ผลผลิตและความตัดขาดง่ายสำหรับนิวตรอนเรโทรไซแนนซ์และนิวตรอนร้า	67
2.5	ค่ามัลติเพลิเคชันชนิดอนันต์ของ PWR เมื่อใช้วัสดุจาร์เซ็ตอ่อน 3 โซน ..	69
3.1	แฟกเตอร์ กอน 1/V ของชีโนน-135 และ ชาแมเรียม-149	92
4.1	ผลการคำนวณโดย FARCON เปรียบเทียบผลลัพธ์ที่ได้จากไอบีเอ็มพีริกับชีติช ..	95
4.2	พลังงานที่ปล่อยออกมาน้ำผิวชั้น	96
4.3	ผลการคำนวณโดย SLOCON เปรียบเทียบผลลัพธ์ที่ได้จากไอบีเอ็มพีริกับชีติช ..	97
4.4	ผลการคำนวณโดย DISFAC เปรียบเทียบผลลัพธ์ที่ได้จากไอบีเอ็มพีริกับชีติช ..	99
4.5	ผลการคำนวณโดย ODOG เปรียบเทียบผลลัพธ์ที่ได้จากไอบีเอ็มพีริกับชีติช ...	100
4.6	ผลการคำนวณโดย ODMUG เปรียบเทียบผลลัพธ์ที่ได้จากไอบีเอ็มพีริกับชีติช ..	102
4.7	ผลการคำนวณโดย FBURN เปรียบเทียบผลลัพธ์ที่ได้จากไอบีเอ็มพีริกับชีติช ..	105
4.8	ผลการคำนวณค่าคงที่กลุ่มนิวตรอนเร็วและเรโทรไซแนนซ์ของรีเจียนเชือเฟลิง ที่มีความเข้มข้นยูเรเนียม-235 ต่างกัน	107
4.9	ผลการคำนวณค่าคงที่กลุ่มนิวตรอนเร็วและเรتروไซแนนซ์ของตัวสะท้อนนิวตรอน ..	108
4.10	เปรียบเทียบผลการคำนวณของโดย SLOCON กับโปรแกรม LEOPARD	109
4.11	เปรียบเทียบผลการคำนวณค่าคงที่กลุ่มเทอร์มัลของรีเจียนเชือเฟลิง ที่มีความเข้มข้นยูเรเนียม-235 ต่างกัน	109
4.12	ค่าคงที่กลุ่มเทอร์มัลของเชือเฟลิงเมื่อเปลี่ยนอุณหภูมิของวัสดุห่วงนิวตรอน ..	110
4.13	ผลการคำนวณโดย DISFAC เมื่อเปลี่ยนแปลงสมการที่ A710	111
4.14	ข้อมูลค่าคงที่ที่ใช้คำนวณปัญหาสภาวะวิกฤต	112
4.15	ผลการตรวจหาภาคตัดขาดง่ายของเรโนร์นเมื่อเปลี่ยนค่าเดาเริ่มต้น	113
4.16	ผลการคำนวณค่าคงที่ของรีเจียนต่างๆ เมื่อใช้โปรแกรมรุ่นเชื่อมโยง	114
4.17	ผลการคำนวณเปรียบอพเมื่อใช้โปรแกรมรุ่นเชื่อมโยง	115
4.18	ผลการคำนวณค่าคงที่ของรีเจียนในวัสดุจาร์เซ็ตไปด้วยชุดโปรแกรมรุ่นเชื่อมโยง	116
4.19	ผลการคำนวณเปรียบอพสำหรับวัสดุจาร์เซ็ตไปเมื่อใช้ชุดโปรแกรมรุ่นเชื่อมโยง ..	117
5.1	เวลาที่ใช้คำนวณปัญหาทดสอบ เปรียบเทียบระหว่างเครื่องไอบีเอ็มพีริกับชีติช ..	120

สารบัญภาพ

รูปที่		หน้า
2.1	การกระจายผลลัพธ์งานของพร้อมฟื้นฟูต่อน	6
2.2	การแสดงนิวต่อนที่กระเจิงจากช่วงผลลัพธ์งาน dE' สู่ dE	23
2.3	จนค่าสตร์ของระบบนิวต่อน-นิวเคลียลในระบบห้องปฏิบัติการ	24
2.4	การเชื่อมระหว่างระบบห้องปฏิบัติการกับระบบคุณย์กลางมวล	25
2.5	ระบบผิดกัดที่ใช้ในการบานการติดเครื่องไฟช์	43
2.6	การแสดงสัญลักษณ์ที่ใช้กำหนดขอบเขตของเครื่องปฏิกรณ์	48
2.7	แผนกราฟคำแทรกสำหรับการตรวจหาพอยต์	54
2.8	รูปแบบการจัดเรือเพลิงแบบเข้า-ออกสามโซน	68
3.1	แผนภาพการทำงานของโปรแกรมระบบจัดการ	77
3.2	การแสดงเมนูหลัก	78
3.3	การแสดงเมนูย่อย	79
3.4	แผนภาพการทำงานของโปรแกรม NEWVER.BAS	84
3.5	แผนภาพการทำงานของโปรแกรม PLINK.BAS	85
3.6	แผนภาพแสดงการเชื่อมโยงการทำงานระหว่างมอดูล	87
3.7	โครงสร้างใหม่ของมอดูล FARCON และ SLOCON สำหรับชุดโปรแกรมรุ่นเชื่อมโยง	88
3.8	โครงสร้างใหม่ของมอดูล FBURN สำหรับชุดโปรแกรมรุ่นเชื่อมโยง	90
3.9	โครงสร้างใหม่ของมอดูล ODMUG สำหรับชุดโปรแกรมรุ่นเชื่อมโยง	93

ศูนย์วิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย